

Nr.676/III-5/2022

Către

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În temeiul art.471 din Codul de procedură penală, vă sesizăm cu

RECURS ÎN INTERESUL LEGII

vizând următoarea problemă de drept:

„Instanța competentă să soluționeze cauze penale având ca obiect infracțiuni săvârșite de judecătorii și procurorii care au dobândit un grad profesional superior celui al instanței/parchetului la care își desfășoară efectiv activitatea”.

Examenul jurisprudenței actuale existente în materie evidențiază două orientări, relevând caracterul neunitar al acesteia.

I. Într-o primă orientare jurisprudențială s-a considerat că aceste cauze trebuie soluționate de instanțele de judecată competente prin raportare la gradul profesional superior instanței/parchetului la care funcționează judecătorul sau procurorul cercetat în respectiva cauză și nu prin raportare la instanța/parchetul la care își desfășoară efectiv activitatea (Anexele nr.1 - 10, hotărâri ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și din circumscripția Curților de Apel Brașov, București și Galați).

În acest sens, s-a avut în vedere că gradul profesional superior corespunzător Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție deținut de către persoana cercetată - procuror, este de natură a atrage competența instanței superioare, respectiv a Înaltei Curți de Casație și Justiție și nu a Curții de Apel.

II. În cea de-a doua orientare jurisprudențială, s-a considerat că aceste cauze sunt de competența instanței penale prin raportare la instanța/parchetul la care își desfășoară efectiv activitatea procurorul sau judecătorul împotriva căruia a fost formulată o plângere, fără a mai analiza gradul profesional al magistratului (*Anexele nr.11-22, hotărâri din circumscripția Curților de Apel Brașov, Alba Iulia și Iași*).

Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție în această materie este unitară, în sensul că stabilirea competenței se realizează prin raportare la gradul profesional superior al procurorului în situația în care acesta își desfășoară activitatea la o unitate de parchet inferioară gradului profesional.

Dispozițiile legale relevante în lămurirea problemei de drept se regăsesc în Codul de procedură penală din 1968, Legea nr.135/2010 privind Codul de procedură penală și Legea nr.49/2022 privind desființarea Secției pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție, precum și pentru modificarea Legii nr.135/2010:

Codul de procedură penală din 1968

Art. 28¹ - Competența Curții de Apel

Curtea de Apel:

1. judecă în primă instanță:

(...)

b) **infracțiunile săvârșite de judecătorii de la judecătorii și tribunale și de procurorii de la parchetele care funcționează pe lângă aceste instanțe**, precum și de avocați, notari publici, executori judecătorești și de controlorii financiari ai Curții de Conturi;

(...)

b²) **infracțiunile săvârșite de magistrații asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție, de judecătorii de la curțile de apel și Curtea Militară de Apel**, precum și de procurorii de la parchetele de pe lângă aceste instanțe.

Art. 29 - Competența Înaltei Curți de Casație și Justiție

Înalta Curte de Casație și Justiție :

1. judecă în primă instanță :

(...)

e) infracțiunile săvârșite de judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție, precum și de procurorii de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Legea nr.135/2010 privind Codul de procedură penală în forma anterioară modificării prin Legea nr. 49/2022

Art. 38 - Competența curții de apel

(1) Curtea de apel judecă în primă instanță:

(...)

c) infracțiunile săvârșite de judecătorii de la judecătorii, tribunale și de procurorii de la parchetele care funcționează pe lângă aceste instanțe;

(...)

f) infracțiunile săvârșite de magistrații-asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție, de judecătorii de la curțile de apel și Curtea Militară de Apel, precum și de procurorii de la parchetele de pe lângă aceste instanțe.

Art. 40 - Competența Înaltei Curți de Casație și Justiție

(1) Înalta Curte de Casație și Justiție judecă în primă instanță infracțiunile de înaltă trădare, infracțiunile săvârșite de senatori, deputați și membri din România în Parlamentul European, de membrii Guvernului, de judecătorii Curții Constituționale, de membrii Consiliului Superior al Magistraturii, de judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție și de procurorii de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală în forma ulterioară modificării prin Legea nr. 49/2022

Art. 38 - Competența curții de apel

(1) Curtea de apel judecă în primă instanță:

(...)

c) infracțiunile săvârșite de judecătorii de la judecătorii, tribunale și de procurorii de la parchetele care funcționează pe lângă aceste instanțe.

Art. 40 - Competența Înaltei Curți de Casație și Justiție

(1) Înalta Curte de Casație și Justiție judecă în primă instanță infracțiunile de înaltă trădare, infracțiunile săvârșite de senatori, deputați și

membri din România în Parlamentul European, de membrii Guvernului, de judecătorii Curții Constituționale, de membrii Consiliului Superior al Magistraturii, **de judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție și de procurorii de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, de judecătorii de la curțile de apel și Curtea Militară de Apel, precum și de procurorii de la parchetele de pe lângă aceste instanțe.**

*

*

*

Apreciez că soluția legală în materie este ilustrată de cea de-a doua orientare jurisprudențială.

În analiza stabilirii competenței instanței trebuie să avem în vedere interpretarea gramaticală a dispozițiilor legale menționate anterior. Astfel, folosirea prepoziției compuse „de la” alăturată instanței sau parchetului semnifică apartenența, funcționarea judecătorilor, respectiv a procurorilor la o anumită instanță judecătorească, respectiv la un anumit parchet.

În consecință, prin folosirea acestei prepoziții compuse la stabilirea instanței competente să soluționeze cauze în care sunt cercetați judecători sau procurori s-a avut în vedere instanța, respectiv parchetul la care aceștia funcționează efectiv.

O explicație ce se poate avea în vedere sub acest aspect vizează faptul că o parte dintre infracțiunile ce ar putea fi săvârșite de aceștia sunt în strânsă legătură cu activitatea pe care o desfășoară la instanța/parchetul unde funcționează efectiv și nu are legătură cu gradul lor profesional.

În plus, se constată stabilirea unui raport de echivalență între judecătorii și procurorii care își desfășoară activitatea la instanțe/parchete de același nivel.

Astfel, potrivit Codului de procedură penală din 1968 și Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală în forma anterioară Legii nr.49/2022, Curțile de apel au avut spre soluționare cauze penale privind judecători și procurori de la judecătorii, tribunale și curți de apel, respectiv de la parchetele care își desfășoară activitatea pe lângă aceste instanțe, iar Înalta Curte de Casație și Justiție a avut spre soluționare cauze penale privindu-i pe judecătorii din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție și procurorii de la parchetul care își desfășoară activitatea pe lângă această instanță, respectiv Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Potrivit Codului de procedură penală modificat prin Legea nr.49/2022, Curțile de apel au spre soluționare cauzele penale privindu-i pe judecătorii și procurorii de la judecătorii și tribunale, respectiv de la parchetele care își desfășoară activitatea pe lângă aceste instanțe, iar Înalta Curte de Casație și Justiție are spre soluționare cauzele penale privindu-i pe judecătorii de la

curțile de apel și Înalta Curte de Casație și Justiție și pe procurorii de la parchetele de pe lângă aceste instanțe.

Stabilirea competenței personale a curților de apel și a Înaltei Curți de Casație și Justiție în cauzele penale privind pe judecători și procurori prin raportare la instanța de judecată, respectiv parchetul de același nivel cu instanța de judecată la care funcționează aceștia poate fi explicată și prin prisma împrejurării că, competența parchetelor se stabilește prin raportare la competența instanțelor de judecată, potrivit art.56 alin.6 din Codul de procedură penală: *„Este competent să efectueze ori, după caz, să conducă și să supravegheze urmărirea penală procurorul de la parchetul corespunzător instanței care, potrivit legii, judecă în primă instanță cauza cu excepția cazurilor în care legea prevede altfel”*.

În plus, se constată că, Codul de procedură penală nu are nicio reglementare prin raportare la gradul profesional al procurorului sau judecătorului, ci doar reglementări privind apartenența acestora la o instanță sau parchet de un anumit nivel.

În acest sens, arătăm că la art.302 alin.2 din Codul de procedură penală se face referire tot la procurori ce își desfășoară activitatea la un anumit parchet: *„Preluarea unei cauze de către un organ de cercetare penală ierarhic superior se dispune de procurorul de la parchetul care exercită supravegherea urmăririi penale în acea cauză, pe baza propunerii motivate a organului de cercetare penală care preia cauza”*.

Astfel, în condițiile în care judecătorii și procurorii ce își desfășoară activitatea la același nivel de instanță/parchet (chiar dacă au grade profesionale diferite) au anumite competențe stabilite prin lege potrivit nivelului instanței/parchetului la care funcționează efectiv, cercetarea acestora ar trebui să se facă de o instanță de același grad și nu de instanțe de grad diferit, prin raportare la gradul profesional pe care îl au aceștia.

De asemenea, infracțiunile săvârșite de aceștia au, de regulă, legătură cu atribuțiile de serviciu prin raportate la instanța/parchetul la care își desfășoară activitatea și nu la gradul profesional pe care îl dețin.

În condițiile în care competența instanțelor de judecată se raportează la gradul profesional, se ajunge la situația în care pentru procurori din cadrul aceluiași parchet, dar cu grade profesionale diferite, competența personală a instanțelor de judecată să fie diferită, chiar dacă aceștia săvârșesc același gen de infracțiune, situație ce ar fi discriminatorie. Aceași situație se poate ivi în cazul unui judecător și al unui procuror care își desfășoară activitatea la același nivel, dar cu grade profesionale diferite.

Echivalența ce a fost avută în vedere la momentul stabilirii competenței de soluționare a cauzelor penale privind pe magistrați prin raportare la instanța/parchetul la care își desfășoară activitatea și nu la gradul profesional, se poate explica și prin prisma faptului că judecătorii de la

instanțele inferioare nu pot dobândi niciodată gradul profesional de judecător corespunzător Înaltei Curți de Casație și Justiție fără a profesa efectiv la această instanță.

Totodată, stabilirea competenței instanțelor de judecată prin raportare la gradul profesional și nu la instanța/parchetul unde își desfășoară activitatea ar îngreuna foarte mult activitatea de urmărire penală, întrucât această informație privind gradul profesional nu este publică pentru a se stabili facil organul de urmărire penală competent să soluționeze o astfel de cauză, existând riscul ca urmărirea penală să fie efectuată de un organ necompetent până i se va comunica gradul profesional al persoanei cercetate. Astfel, în unele cauze în care se impune emiterea, de urgență, a unor măsuri de supraveghere tehnică, există riscul ca urmărirea penală sau instanța care dispune măsurile să nu fie cea competentă (în situația în care urgența intervine după terminarea programului).

În condițiile în care Legea nr. 49/2022 a modificat competența instanțelor de judecată, lărgind competența Înaltei Curți de Casație și Justiție prin adăugarea judecătorilor de la curțile de apel și a procurorilor de la parchetele de pe lângă curțile de apel, se constată că dacă s-ar avea în vedere prima orientare jurisprudențială, competența Înaltei Curți ar trebui să vizeze și judecătorii care au grad corespunzător curții de apel, nu doar pe cei care funcționează efectiv la curțile de apel, precum și procurorii cu grad corespunzător parchetului de pe lângă curtea de apel.

În consecință, problema expusă anterior și care viza efectiv doar procurorii cu grad corespunzător Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, dar care își desfășoară activitatea la parchete de nivel inferior, ar exista în continuare și ar avea acum în vedere și categoria judecătorilor, nu doar a procurorilor.

Faptul că există o distincție între noțiunile de „judecători sau procurori de la instanța sau parchetul” și „judecători sau procurori cu gradul corespunzător unei instanțe/unui parchet” rezultă din împrejurarea că atunci când legiuitorul a vrut să facă referire la o variantă sau alta, a folosit strict acea terminologie, neutilizând cu caracter general terminologia „judecători sau procurori de la instanța sau parchetul”.

Astfel, în Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor sunt utilizate ambele exprimări, raportat la scopul avut în vedere.

În acest sens, în art.39 alin.3 și 4 din Legea nr.304/2004 se precizează că evaluarea se face de „comisii constituite separat pentru judecători și procurori, formate din președintele instanței, respectiv conducătorul parchetului din care face parte persoana evaluată, precum și 2 sau mai mulți **judecători sau procurori de la instanța sau parchetul ierarhic superior**, desemnați de colegiul de conducere al acestei instanțe sau parchet ... Evaluarea președintelui și vicepreședinților Înaltei Curți de Casație și

Justiție se face de o comisie compusă din judecători, membri aleși ai Secției pentru judecători din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, **cu grad cel puțin de curte de apel**, desemnați de Secția pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii. Evaluarea procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și a procurorilor șefi ai direcțiilor specializate se face de o comisie compusă din procurori, membri aleși ai Secției pentru procurori din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, **cu grad cel puțin de tribunal**, desemnați de Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii.

(4) Din comisiile de evaluare a **procurorilor de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție**, inclusiv a celor din cadrul Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și Direcției Naționale Anticorupție, fac parte ...”

Și art. 57 alin.2 și 7 din Legea nr. 303/2004 utilizează prepoziția compusă „de la” tot cu înțelesul de judecători/procurori care își desfășoară activitatea efectiv la o anumită instanță/parchet:

„(2) **Delegarea judecătorilor de la judecătorii, tribunale, tribunale specializate și de la curțile de apel la instanțe** din circumscripția altei curți de apel se dispune, cu acordul scris al acestora, de Consiliul Superior al Magistraturii - Secția pentru judecători, la solicitarea președintelui curții de apel în circumscripția căreia se cere delegarea și cu avizul președintelui curții de apel unde aceștia funcționează ...

(7) În interesul serviciului, procurorii pot fi delegați, cu acordul scris al acestora, inclusiv în funcții de conducere, dispozițiile alin. (1) - (6) fiind aplicabile în mod corespunzător”.

Raportarea la gradul profesional al judecătorului/procurorului a fost avută în vedere de legiuitor în ceea ce privește salarizarea. Legea nr.153/2017, la anexa V, stabilește nivelul de salarizare al judecătorilor și procurorilor prin raportare la gradul profesional pe care îl au aceștia și nu prin raportare la nivelul instanței/parchetului la care își desfășoară activitatea.

Faptul că gradul profesional superior față de instanța/parchetul la care își desfășoară activitatea un judecător sau procuror nu are nicio relevanță, rezultă și din Decizia nr.413/2018 a Curții Constituționale, paragrafele 25, 26: „promovarea în grad profesional nu este o promovare autentică pentru că ea nu valorizează funcția aferentă instanței judecătorești, ci un element al acesteia, care nu poate exista de sine stătător decât în condiții de excepție, astfel cum s-a arătat anterior. Noul grad profesional obținut nu este aferent funcției pe care o exercită judecătorul la instanța judecătorească de nivel inferior, ci al unei alte funcții ce corespunde unui grad de jurisdicție superior...”

26. Legiuitorul a realizat o ficțiune juridică în sensul că a reglementat posibilitatea judecătorului de la o instanță inferioară să promoveze în grad profesional, cu toate drepturile aferente, dar să exercite, în continuare, funcția de la instanța ierarhic inferioară; astfel, deși activitatea prestată [judecător la o instanță de rang inferior] nu

corespunde cu gradul său profesional, judecătorul va avea rangul și va fi salarizat potrivit grilei de salarizare de la instanța ierarhic superioară, considerându-se că prestează aceeași muncă cu judecătorul de la o instanță de rang superior. Deși, ca expresie a egalității formale, este inechitabil ca la o muncă diferită, având în vedere nivelul instanței, doi judecători să fie retribuiți similar, legiuitorul a opus acestei inechități ideea de asigurare a bunei funcționări a justiției, aspect care justifică aplicarea egalității materiale în locul celei strict formale”.

Totodată, dacă intenția legiuitorului ar fi fost să stabilească competența prin raportare la gradul profesional și nu la instanța/parchetul unde funcționează judecătorul/procurorul, ar fi trebuit ca formularea dispozițiilor legale să fie făcută în această manieră.

În plus, se constată că, prin interpretarea dispozițiilor legale privind competența instanțelor de judecată prin raportare la gradul profesional al magistraților, se lărgeste sfera de competență a Înaltei Curți de Casație și Justiție, prin adăugarea procurorilor cu grad de Parchet de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în mod artificial, pe lângă cei care funcționează efectiv la acest parchet, iar după adoptarea Legii nr. 49/2022 privind desființarea Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție, precum și pentru modificarea Legii nr. 135/2010, competența se lărgeste, în plus, prin adăugarea și a judecătorilor/procurorilor cu grad corespunzător curții de apel/parchetelor de pe lângă curțile de apel.

Rezultă, astfel, că prin această interpretare se adaugă la lege, fără respectarea procesului legislativ reglementat de Constituție și încălcându-se principiul separației puterilor în stat reglementat de art.1 alin.4 din Constituție: „Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecătorească - în cadrul democrației constituționale”.

În condițiile în care, cu ocazia controlului constituționalității actelor cu privire la care a fost sesizată, Curtea Constituțională se pronunță numai asupra constituționalității acestora, fără a putea modifica sau completa prevederile supuse controlului (art.2 alin.3 din Legea nr.47/1992), cu atât mai mult instanțele de judecată nu au posibilitatea să adauge la dispozițiile legale.

Și Curtea Constituțională, la paragraful 90 din Decizia nr.152/2020, a făcut referire la nelegalitatea adăugării la lege: „Având în vedere forța juridică inferioară legii, decretul Președintelui nu poate să deroge, să se substituie sau să adauge la lege, deci nu poate conține norme de reglementare primară. Este incontestabil faptul că legislația care prevede regimul juridic al unor situații de criză ce impun luarea unor măsuri excepționale presupune un grad mai sporit de generalitate față de legislația aplicabilă în perioada de normalitate, tocmai pentru că particularitățile situației de criză sunt abaterea de la normal (excepționalitatea) și imprevizibilitatea pericolului grav care vizează atât societatea în ansamblul său, cât și fiecare individ în parte. Cu toate acestea,

generalitatea normei primare nu poate fi atenuată prin acte infralegale care să completeze cadrul normativ existent.”

În consecință, apreciez că stabilirea competenței instanței de judecată să soluționeze cauze penale având ca obiect infracțiuni săvârșite de judecătorii și procurorii care au dobândit un grad profesional superior celui al instanței/parchetului în care își desfășoară efectiv activitatea trebuie să se raporteze la instanța/parchetul la care își desfășoară efectiv activitatea judecătorul/procurorul cercetat și nu la gradul profesional superior al acestuia.

*

*

*

Având în vedere cele expuse, urmează să constatați că această problemă de drept a primit o soluționare diferită din partea instanțelor judecătorești și, printr-o decizie obligatorie, să stabiliți modul unitar de interpretare și aplicare a dispozițiilor legale, conform art.474 din Codul de procedură penală.

**PROCUROR GENERAL,
Gabriela SCUTEA**